

Luomumehiläistarhauksessa käytetty pesäkalusto pitää olla puusta rakennettu. Kesällä hunajaosastoissa voidaan käyttää myös styroksisia kevytpešalaatikoita, jotka helpottavat mehiläistarhaajan raskasta nostotyötä.

Luomutarhauksessa käytettävän mehiläisvahan täytyy olla luomulaatuista. Pesiiilaitteisiin vahapohjukkisiin mehiläiset rakentavat kennoston.

Mehiläiset keräävät luomuhunajan pääosin luonnonkasveista. Maitohorsmasta (kuvassa) mehiläiset saavat pitkään juoksevana pysyvää, vaaleaa ja aromikasta hunajaa.

Teksti ja kuvat: Anneli Salonen

Luomu kiinnostaa mehiläishoitajia

Mehiläiskoulutus Pohjois-Karjalassa herätti suurta kiinnostusta; osallistujia oli lähes neljäkymmentä. Mukana oli sekä jo luomumehiläistarhausta harrastavia yrittäjiä että vasta aloittamassa olevia mehiläishoitajia, jotka miettivät luomumehiläistarhaajiksi ryhtymistä.

Laatutyö pohjoiskarjalaisessa elintarvikeketjussa -hanke Pohjois-Karjalan Aikuisopistolta Joensuuista ja Laadukasta liiketoimintaa luonnosta -hanke Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista Mikkelistä järjestivät helmikuussa yhteisen koulutuspäivän otsikolla: Luomumehiläistarhaus – mahdollisuus tuotteen eriyttämiseen. Koulutus toteutettiin sähköisen luokan avulla molemmilla paikkakunnilla yhtä aikaa. Lisäksi yksi osallistuja oli mukana internetin kautta.

Koulutuspäivän aikana annettiin kattava selvitys siitä, mitä luomumehiläistarhaus edellyttää siihen liittyviltä mehiläistiloilta ja luomutarhauksen aloittamista miettivät mehiläishoitajat saivat vastauksia mieltä askarruttaneisiin

kysymyksiin.

Asiantuntija **Merja Ignatius**, Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta esitteli luomusäädösten asettamat vaatimukset luomumehiläistarhaukselle. Luomukotieläin-neuvoja **Eeva Vornanen** ProAgria Pohjois-Karjalasta kertoi luomutarkastusten käytännön toteuttamisesta mehiläistiloilla. Mehiläishoidon neuvoja **Ari Sepälä** Suomen mehiläishoitajain liitosta kommentoi omia huomioitaan luomumehiläistarhauksesta. Mehiläishoitajain liitto on saanut olla mukana laatimassa luomusäädöksiä ja liitolla on myös oma luomutoimikunta, joka ottaa tarvittaessa kantaa viranomaisten esittämiin kysymyksiin. Koulutuspäivän lopuksi mehiläistarhaaja **Pirjo Tervonen** kertoi oman tilansa luomumehiläistarhauksesta.

Luomumehiläisten ja luomumehiläisvahan saatavuus

Suomessa toimii lähes neljäkymmentä luomumehiläishoitajaa. Suurimmalla osalla pesämäärä on vähäinen. Ignatius ohjeisti uusia mehiläishoitajia, jotka haluavat aloittaa suoraan luomumehiläishoidon, että heidän täytyy ostaa pesät jo toimivilta luomutarhaajilta. Hakeutuminen luomuvalvontaan pitää tehdä ennen kuin mehiläiset ostetaan. Näin ne säilyvät luomupesinä omistajanvaihdosta huolimatta.

Luomuun siirtyvän tavanomaisen mehiläistarhaajan täytyy hakeutua luomuvalvonnan piiriin keväällä ennen puhdistuslentoja eli maan eri osista riippuen helmi-huhtikuun aikana. Valvojat tulevat tekemään alkutarkastukset kesäkuun aikana. Mehiläistarhauksessa on vuoden siirtymisaika. Ignatius kertoi, että luomumehiläisvaha on vähän saatavilla. Aloittavan luomumehiläistarhaajan pitää varmistaa luomuvahan saanti jo toimivilta luomutarhaajilta tai vahan maahantuojilta.

Tarhapaikkojen kartat ja mehiläisten laitumet

Niistä tarhapaikoista, joilla luomumehiläispesiä pidetään, pitää toimittaa ajan tasalla olevat kartat ELY-keskukseen. Tällä hetkellä gps-koordinaatit eivät vielä riitä tarhan paikan ilmoittamiseksi. Igna-

LUOMU JA TAVANOMAISEN MEHILÄISTARHAUKSEN KESKEISEMMÄT EROT

	LUOMU	TAVANOMAINEN
Pesämateriaalit	Talvella vain puupesä	Myös styrox tai kevytpesät käytössä
Ruokintasokeri	Luomulaatua, Apifondaa (pölysokeritiiviste) ei saa käyttää lisäruokintaan	Tavanomaista, Apifondaa käytetään kevään lisäruokintaan
Pesiin lisättävät vahapohjukkeet	Luomulaatua	Kaikki mehiläisvaha käy
Laidunnusalueet	Ei vilkkaasti liikennöityjä teitä tai kaatopaikkoja 6 kilometrin etäisyydellä Ympäristötukiehtojen mukaan viljelty pellot, luonnonkasvit	Ei rajoituksia
Emot	Käytetään luomuemoja; 10 % voi hankkia tavanomaisesta tuotannosta vuosittain, jotta perinnöllinen materiaali lisääntyy	Ei rajoituksia, myös tuontiemoja käytetään
Lääkintä	Vain orgaaniset hapot sallittuja	Voidaan käyttää myös synteettisiä lääkkeitä
Kirjanpito	Tuotevirtakirjanpito sekä tarhakirjanpito, jossa näkyy lääkinnät ja ruokinta	Alkutuottajalla velvollisuus pitää kirjaa rehuista ja lääkinnästä
Tarkastusmaksu	Perusmaksu ja tuntiveloitus, pienin noin 170 euroa	Ei tarkastuksia tai maksuja tavallisen maataloustuki-valvonnan lisäksi

tius totesi, että EU:n myöntämää mehiläistukea varten toimitettavat kartat eivät ohjaudu luomutarkastuksen käyttöön, mutta mehiläistarhaajan voi toimittaa samanlaiset kartat molempiin edellä mainittuihin paikkoihin, sekä myös uuteen rekisteriin mehiläisten tarhapaikoista.

Nykyisen tulkinnan mukaan kaikki ympäristötukiehtojen mukaan viljelty pelto käy mehiläisten laidunnusalueeksi. Tästä tulkinnasta on joissakin maakunnissa poikettu Eviralta saadun ohjeen mukaisesti tavanomaisten marjaviljelmien kohdalla, jolloin niillä tuotettua hunajaa ei ole hyväksytty luomuhunajaksi.

Suomen mehiläishoitajain liiton Seppälä kertoi, että luomuehdoissa on suuria eroja eri maissa. Tanskassa ei ympäristötukien mukaan viljeltyjä pelloja kelpuuteta luomumehiläisten lautumiksi kun taas Saksassa luomumehiläisiä voi tarhata moottoriteiden vieressä. Suomessa mehiläisiä ei voi tarhata kuutta kilometriä lähempänä vilkasliikenteisiä teitä ja GMO-kasveja ei saa kasvaa mehiläisten laidunalueella.

Tarkastusmaksut ja muistiinpanot

Ignatiuksen mukaan luomutarkastuksista peritään Eviran ohjeiden mukaiset maksut. Perusmaksu on 100 euroa ja sen lisäksi veloitetaan tarkastukseen käytetyn ajan mukaan 80 euroa/tunti. Jos mehiläistarhaajalla ei ole muuta luomutuotantoon kuuluvaa tarkastettavaa, on pienin

tarkastuksesta perittävä maksu 170 euroa. Eli luomutarkastusmaksuun menee noin yhden pesän hunajista saatava tulo. Ihan pienellä pesämäärällä ei luomutarhaajaksi siis kannata ryhtyä.

Eläintenhoitosuunnitelma on luomuvälvönnän keskeinen työkalu ja siihen kannattaa kirjata tarkkaan kaikki oman mehiläistarhauksen käytännöt. Seppälä ohjeisti luomumehiläistarhaajia tekemään tarhamuistiinpanoista ja tuotevirtakirjanpito sellaiset, että ne on helppo tehdä ja että ne hyödyttävät sekä mehiläistarhaajaa että luomutarkastustapahumaa. Tarhamuistiinpanot kertovat hoitoon liittyvät asiat ja laskutuksesta pitäisi saada riittävät tiedot tuotevirtakirjanpitoa varten. Kaksinkertaista työtä pitää välttää.

Lähivuosina kauppoihin tulee luomuhunajan lisäksi myös muita luomutuotettuja mehiläis-pesän tuotteita, siitepölyä, pergaa (kennoihin säilöttyä siitepölyä) ja propolista (mehiläisten käyttämä antibioottinen kittivaha).

Luomusokerin ja -hunajan hinta

Mehiläistarhaaja Pirjo Tervonen kertoi luomusokerin saannin hankaluuksista. Heidän yrityksensä tuo Suomeen lähes kaikkien luomutarhaajien käyttämän luomusokerin, mihin liittyy rehuvalvonnan tarkastukset ja paljon neuvotteluja talven aikana sokerin saatavuudesta ja hinnoista. Lopullinen sokerin hinta mehiläistarhaajalle määräytyy rahdin mukaan, koska rahtikustannukset ovat erisuuret eri paikkakunnille. Viime kesänä luomusokerinhinta oli yli 1,70 euroa.

Tervonen kertoi, että heidän tilansa ostaa luomuhunajaa muilta mehiläistarhaajilta ja että he myös maksavat luomuhunajasta enemmän kuin hunajapakkaamot maksavat tavanomaisesta hunajasta.

Seppälä oli sitä mieltä, että luomuhunajasta pitää saada yli 1 euro/kg enemmän, jotta sen tuottaminen olisi yhtä kannattavaa kuin tavanomaisen hunajan tuottaminen. Luomuhunajan markkinointi on ollut viime aikoina helpompaa kuin tavanomaisen hunajan. •

Kirjoittaja on Pohjois-Karjalan Aikuisopiston mehiläistarhauksen opettaja ja luomumehiläistarhaaja.

Laadukasta liiketoimintaa luonnosta –hanketta rahoittaa Etelä-Savon ELY-keskus Euroopan unionin Euroopan sosiaalirahastosta. Laatutyö pohjois-karjalaisessa elintarviketjussa-hanketta rahoittaa Pohjois-Karjalan ELY-keskus Euroopan unionin maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.